

Speech van Voorzitter Anne Flierman van de Tijdelijke Commissie Werkwijze Eerste Kamer ter gelegenheid van de aanbidding van het verslag van de commissie op dinsdag 11 juli 2017 in de plenaire vergadering van de Eerste Kamer

MdV,

Op 27 september 2016 heeft deze Kamer een Tijdelijke commissie werkwijze Eerste Kamer ingesteld. Haar taakopdracht luidde "het uitvoeren van een analyse en het doen van aanbevelingen met betrekking tot de werkwijze van de Eerste Kamer".

Het is mij een genoegen als voorzitter van deze commissie u te kunnen meedelen dat de commissie haar werkzaamheden heeft afgerond en dat wij heden het verslag daarvan aan de Kamer kunnen aanbieden.

De taakopdracht van de commissie betrof de gehele werkwijze van de Eerste Kamer. Omdat deze werkwijze een zeer omvangrijk terrein bestrijkt, in feite alles wat de Kamer doet of laat, heeft de commissie haar taakopdracht nader afgebakend en daarin specifieke onderwerpen geïdentificeerd. Bij die taakafbakening heeft zij gebruikgemaakt van een initiële notitie van de leden Kuiper en De Graaf, die mede ten grondslag lag aan de instelling van deze tijdelijke commissie, alsmede van ambtelijk voorbereide startnotities en een notitie met kwantitatieve analyses van het functioneren van de Eerste Kamer in de afgelopen 15 jaar.

Voorts heeft de commissie geconcludeerd dat zij zich in haar werkzaamheden zou beperken tot datgene wat in het reglement van orde, en in interne afspraken of afspraken met de regering kan worden geregeld. Het doen van eventuele verder gaande wijzigingsvoorstellen rekent zij tot de competentie van de staatscommissie parlementair stelsel, de commissie-Remkes.

Verder heeft de commissie haar werkzaamheden en discussies mede op basis van input van de overige leden van de Kamer willen verrichten. Daartoe heeft zij op 22 november 2016 een uitgebreide vragenlijst onder de leden uitgezet. 58 van de 75 leden hebben de vragenlijst ingevuld. Ook heeft de commissie de ambtelijke staf van de Eerste Kamer om input gevraagd.

De commissie wil daarom graag van deze gelegenheid gebruikmaken om de Leden en de ambtenaren van de Kamer hartelijk te bedanken voor hun inbreng.

Voordat ik inga op de aanbevelingen van de commissie wil ik graag twee inhoudelijke opmerkingen vooraf maken.

Ten eerste wil ik vaststellen dat de Eerste Kamer veel meer doet dan wat in dit verslag wordt besproken. Ik denk bijvoorbeeld aan parlementaire diplomatie of de contacten met de samenleving via de openstelling van de Kamer, de communicatie via haar websites en via de perscontacten. Het wordt het in de samenleving altijd gewaardeerd als de Eerste Kamer belangstelling en betrokkenheid toont voor wat in de samenleving, los van onze primaire rol als medewetgever en controleur van de regering, speelt. Dat is aan de orde bij grootschalige nationale gebeurtenissen zoals 4 mei of Veteranendag, maar evenzeer bij veel kleinschaliger lokale gebeurtenissen. Wanneer zulke zaken niet expliciet in het rapport worden benoemd, betekent dat niet dat ze niet belangrijk zijn, maar mag eruit worden afgeleid dat de commissie geen dringende aanleiding heeft gezien om in deze werkzaamheden wijzigingen voor te stellen.

Ten tweede merk ik op dat de commissie heeft vastgesteld dat wanneer naar haar oordeel werkwijzen van de Kamer kunnen worden verbeterd en versterkt dit niet zelden een kwestie betreft van mores en politieke cultuur en lang niet altijd van procedure-afspraken die in een Reglement van Orde moeten worden vastgelegd. Omgangsvormen en politieke praktijken bepalen - naar het oordeel van de commissie - in belangrijke mate hoe doelmatig de Kamer functioneert in haar primaire taken. Hierbij is ook een belangrijke rol weggelegd voor de Voorzitter en de commissievoorzitters en die vullen hun rol goed in. De commissie doet in dat kader wel de aanbeveling dat in de Kamer periodiek - los van de actualiteit - wordt gereflecteerd over het functioneren van de Kamer en de rol van de politieke cultuur daarbij.

Dit gezegd zijnde, wil ik kort een paar aanbevelingen noemen die de commissie de Eerste Kamer doet ter versterking en verbetering van haar eigen werkwijze. Ik noem slechts enkele van de ruim 30 aanbevelingen uit het verslag.

De commissie beveelt aan dat het Reglement van Orde op een aantal punten wordt gewijzigd en gemoderniseerd. Zo beveelt zij aan dat stemming bij zitten en opstaan de hoofdregel wordt en dat aangehouden moties na zes maanden komen te vervallen, tenzij de Kamer anders besluit. Ook beveelt zij aan dat in het Reglement van Orde wordt vastgelegd dat alle inhoudelijke commissievergaderingen openbaar zijn en dat het Reglement wordt geactualiseerd ten aanzien van parlementair onderzoek. In dat kader stelt zij voor dat de Kamer een aparte Regeling parlementair onderzoek vaststelt.

Met betrekking tot de in 2009 vastgestelde Europese werkwijze van de Kamer constateert de commissie dat de uitgangspunten daarvan ook anno 2017 nog van toepassing zijn. Desondanks beveelt zij aan dat de Eerste Kamer scherper kijkt naar welke Europese onderwerpen zij wil behandelen. Kamercommissies kunnen daarbij de opvattingen van regering en Tweede Kamer betrekken en zouden het verdere verloop van het Europese wetgevingsproces nauwgezet moeten monitoren. In dat kader beveelt zij aan bij wijze van (tijdelijk) experiment de functie van de Permanente Ver-

tegenwoordiger van de Staten-Generaal in Brussel voor twee jaar te versterken met een extra medewerker, gefinancierd door de Kamer. De laatstgenoemde aanbeveling wordt overigens niet gesteund door collega en commissielid Van Strien (PVV)

Ten slotte ziet een aantal aanbevelingen van de commissie op het verkeer tussen Kamer en regering. Als het aan de commissie ligt, zou de regering de spoedeisendheid van wetsvoorstellen uitgebreider moeten motiveren. Bij wetsvoorstellen zou de regering moeten zorgdragen voor een betere informatievoorziening voor wat betreft de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. De regering dient uitgevoerde uitvoerings- en handhaafbaarheidstoetsen integraal aan de kamer beschikbaar te stellen; is er geen toets uitgevoerd dan dient de regering dat te motiveren. De Kamer dient per wetsvoorstel te bezien of aanvullende uitvoeringstoetsen gewenst zijn, bijvoorbeeld als het voorstel ingrijpend is gewijzigd in de Tweede Kamer. Van ieder door de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel zou - voordat de behandeling in de Eerste Kamer begint - een geconsolideerde tekst beschikbaar moeten zijn.

Wat betreft de organisatie van de Kamer stelt de commissie vast dat de huidige werkwijze met een grote zelfredzaamheid de voorkeur verdient. Wel stelt de commissie voor, mede vanuit de maatschappelijke rol van de Eerste Kamer, afspraken te maken en een bescheiden budget beschikbaar te stellen voor het aannemen van stagiaires voor het ondersteunen van de fracties. Ook verdient het aanbeveling voor alle wetsvoorstellen die op een inhoudelijke behandeling kunnen rekenen een beknopt 'wetgevingsfiche' te laten opstellen door de staf van de Eerste Kamer.

Tot zover een korte greep uit de aanbeveling uit het verslag van de commissie.

Ik zou nu graag het eerste exemplaar aan u mevrouw de Voorzitter willen aanbieden, maar niet nadat ik de Kamer heb laten weten dat de voorzitter en leden van de Tijdelijke commissie graag bereid zijn om over dit verslag met de Kamer van gedachten te wisselen.

En ik de leden van de commissie en de ambtelijke ondersteuning vanuit de Griffie van harte dank voor hun inzet en betrokkenheid.